

Voittajafeministi ja sen tyttäret

KATRI KLEEMOLA

Anna Kontulan pamfletti ”Tästä äiti varoitti” ilmestyi keväällä kohun saattamana. Kohua ei aiheuttanut niinkään itse kirja tai sen sanoma, joihin useimmat eivät edes olleet paremmin tutustuneet. Julkisuudessa pyöritettäväksi joutui kirjan en-

simmäinen kappale ”Lievä raiskaus”. Tositapahtumiin perustuvassa kertomuksessa raiskattu nainen jättää syytteen nostamatta syyllistämisen ja yhteiskunnallisen leimautumisen pelosta. Tämä ei kuitenkaan aiheuttanut kohua: pöyristyksen kohteena

Anna Kontula
Tästä äiti varoitti
Like Kustannus, 2009

oli se, että tarinan raiskaaja oli kansanedustaja. Kertojaa vaadittiin astumaan esiin ja vapautta-

maan muut mieskansanedustajat piinasta kertomalla, kenestä oli kyse. Kertojaa syytettiin valehtelusta ja liioittelusta, nimettömänä syytelyä halveksuttiin. Uhri sai pelkäämässä ja ennakoimansa rangaistuksen, entä raiskaaja? Kertomuksen aiheuttama kohu on elävä tuokiokuva siitä kaksijakoisesta yhteiskunnasta, josta Kontula pamfletissaan kertoo. Toisaalta naisilla on nykyään aivan erilaiset mahdollisuudet toimia yhteiskunnan aktiivisina jäseninä kuin vielä muutama vuosikymmen sitten. Toisaalta erällä elämänalueilla nainen on edelleen lainsuojaton.

Feminismi on päässyt pitkälle 1900-luvun aikana: naisilla on äänioikeus, heillä on mahdollisuus koulutukseen ja taloudelliseen itsenäisyyteen. Suuntaus, jota Kontula kutsuu kirjassaan toisen aallon feminismiksi ja valtavirtafeminismiksi, on päässyt tavoitteisiinsa yhteiskunnallisesti tunnustettuna aatteena, ja monista sen alussa radikaaleiltakin tuntuneista tavoitteista on tullut osa arkipäivää. Uuden, itsenäisen naissukupolven on Kontulan mukaan juuri toisen aallon feminismin saavutusten ansiosta

mahdollista nähdä maailma toisin ja kiinnittää huomionsa ja huolensa toisenlaisiin epäkohtiin, sellaisiin, jotka ovat jääneet valtavirtafeminismin jalkoihin.

Arvosteleva ja kriittinen katse kääntyy kuitenkin myös ”äitiemme” feminismiin: siinä missä ideologia on ollut menestyksessä joissain asioissa, jotkut muut, vaikeat asiat on pudotettu asialistalta. Kontula kysyy, ”[--- m]iksi muuten niin menestyksessä ideologia on ollut kykenemätön musertamaan naisen seksuaalisuuteen liittyvää hyväksikäyttöä.” Hänen mielestään valtavirtafeminismin akilleen kantapää on sen seksuaalinormisto: ”Tämä äitiemme feminismi suhtautuu neutraalisti heteroseksiiin, kunhan se perustuu yksioivaisuuteen, tasa-arvoon ja molemminpuoliseen hellyyteen – siis sen omaan seksuaalinormistoon.” Feminismin rajoittava seksuaalikäsitys osoittautuukin aivan yhtä ahdistavaksi, rajoittavaksi ja haitalliseksi kuin se patriarkaalin alistussuhde, jota feminismi pyrkii rikkomaan.

Kyse lienee perimmiltään ideologioiden kiertokulusta: ne kukoistavat ja kuihtuvat, väis-

tävät uusia, tuoreita ajatuksia ja ideologioita, jotka pyrkivät korjaamaan edeltäjänsä tekemiä virheitä. Samalla tavalla kuin havaitsemme astuneemme melkein pä ojasta allikkoon feminismiä tiellä, myös moni muu vallalla ollut ideologia, kuten vaikkapa uusliberalismi tai sosialismi, on joutunut väistymään tai ainakin taipumaan, kun sen epäkohdat on huomattu.

Kontulan teos herättää paljon ajatuksia – erityisesti hämmennystä. Lähtökohtiin ei ole vaikea yhtyä, mutta jokin jää vaivaamaan. Ehkäpä kyse on jonkinlaisen ohjelmanjulistuksen puutteesta. Kontula toteaa kirjansa lopuksi, että hän ei pyynnöistä huolimatta päättä kirjansa manifestiin, koska hänen mielestään aika ei ole vielä kypsä sille. ”Ennen vaatimuslistoja tarvitaan jaettu kokemus epätyytyvästä asian laidasta, tahto tilanteen muuttamiseen sekä näistä seuraavia intohimoisia keskusteluja.” Tämä voi hyvinkin pitää paikkansa, mutta teos jää hie-man vajaaksi, hajanaiseksi ja erityisesti vaikeaksi hahmottaa ilman selkeää yhteenvetoa sen sanomasta.